

Økonomiske rettigheter og andre muligheter ved langvarig sykdom

Undervisning for pasienter og pårørende

Sykehussosionom Marthe Fjeldsrud

Hovedinnhold i presentasjonen

- Sosionomtjenesten ved OUS, Rikshospitalet
- Inntektsordninger ved sykdom og tap av arbeidsinntekt
- Pårørende
- Andre ordninger

Sosionomtjenesten Rikshospitalet

Sosionomtjenesten i OUS

Bidra til at pasienter mestrer en ny livssituasjon

Sosionom bistår inneliggende og polikliniske pasienter og deres pårørende med:

- Støttesamtaler om følelsesmessige reaksjoner ved sykdom/skade, sorg og krise, endringer i familie- og livssituasjon og barn og ungdom som pårørende
- Råd og veiledning i forhold til arbeid, utdanning og hjemmesituasjon
- Informasjon om rettigheter, sosiale støtteordninger og økonomiske forhold
- Etablering av kontakt med hjelpeapparatet utenfor sykehus

Hvordan komme i kontakt med sykehussosionom?

- Be om henvisning fra lege/sykepleier
- Tilbudet gjelder både pasienter og pårørende
 - Så fremt man har et behandlingsforløp ved OUS
 - Pliktig til å skrive journal
 - Taushetsplikt
- Må ikke være inneliggende på sykehus
 - Poliklinikk

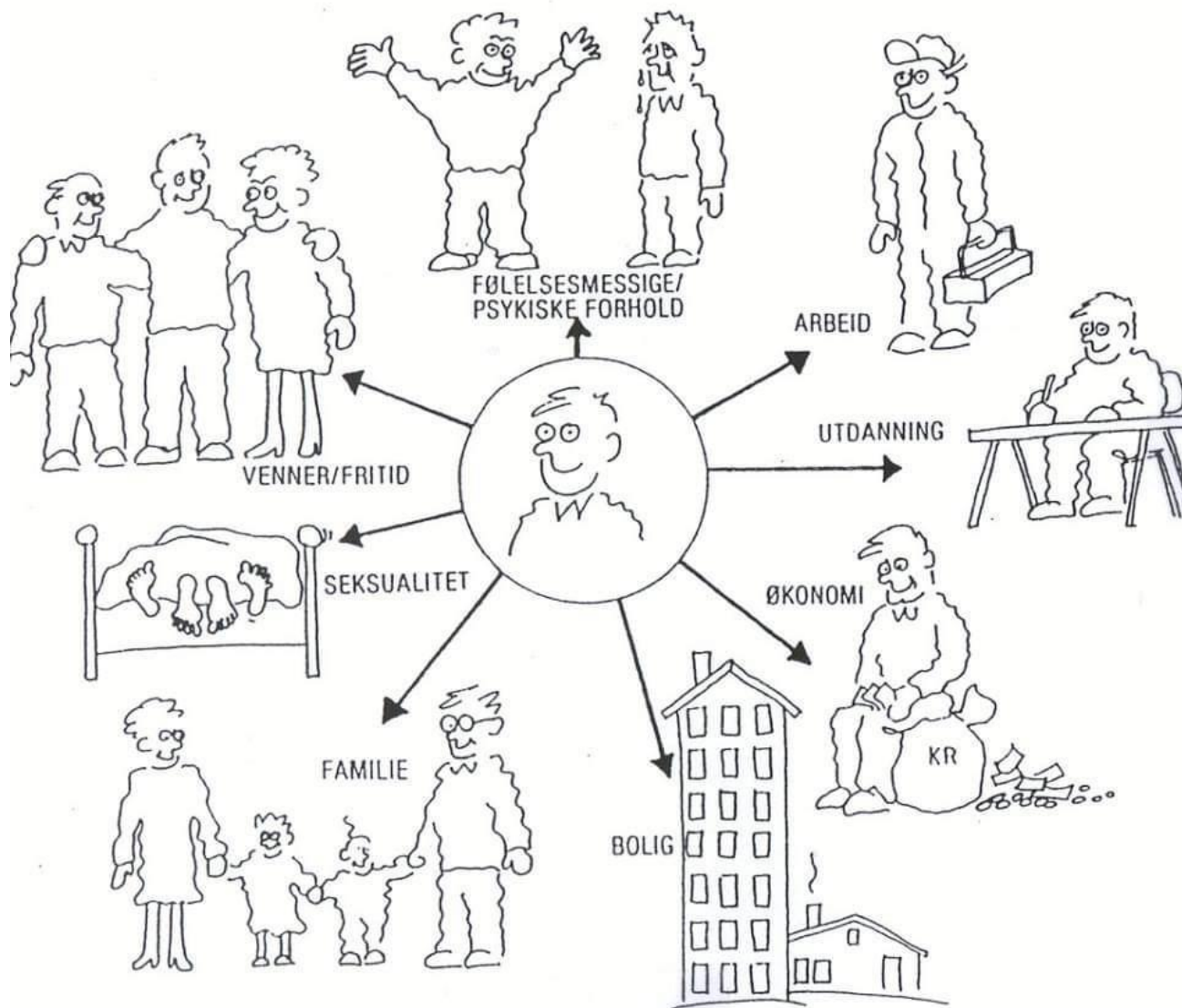
OBS

Det følgende er en kortfattet oversikt over hovedpunktene i de ulike bestemmelsene og det kan derfor være vanskelig å avgjøre om du omfattes av dem eller ikke.

Ta gjerne opp spørsmål med sosionom eller

- NAV
- Pasientreiser
- Kommune/bydel
- Pasient og brukerombudet

Sykdom påvirker mange sider ved det daglige liv

Langvarig sykdom
=
Reduserte inntekter
+
Økte utgifter

Ytelser ved bortfall av arbeidsinntekt

- Sykepenger- 52 uker
- Arbeidsavklaringspenger (AAP)- 3 år
- Uføretrygd

Max beregningsgrunnlag i folketrygden pr. 01.05.24 6xG = 744 168,-

- Økonomisk sosialhjelp – behovsprøvd ytelse

Sykepenger

Rett til sykepenger inntil ett år (52 uker) (minimum inntekt ½ G)

- NAV gir informasjon om maksdato for sykepenger

Sykepenger fra Folketrygden opp til 6 x G (pt 744 168,-)

- Arbeidstakere
- Selvstendig næringsdrivende
- Frilansere
- Er det flere arbeidsforhold må man sykemeldes i hvert arbeidsforhold

Gradert sykmelding (ned til 20%)

Enkeltstående behandlingsdager (pkt. 4.4 K i sykemeldingsblanketten)

Kan gis **refusjon i arbeidsgiverperioden** ved kronisk eller langvarig sykdom som gir økt risiko for høyt sykefravær eller ofte fravær i en periode- eget søknadsskjema

Sykepenger forts.

67-70 år sykepenger i inntil 60 dager hvis inntekten overstiger 2 G

For at sykepenger skal bli utbetalt **må** papirsykemeldingsblankettens D-del, eller digital egenerklæring på «Ditt NAV» fylles ut.

I tillegg **må** arbeidsgiver/selvstendig næringsdrivende/frilansere sende inn inntektsopplysninger til NAV før første utbetaling

Opparbeiding av nye rettigheter- 26 uker i inntektsgivende arbeid før ny periode er opptjent

Hva skjer med inntekten når sykepengerrettighetene er oppbrukt?

- Vær forberedt på nedgang
- Husk å søke andre ytelser minimum 12 uker før sykepengerrettighetene er brukt opp
- Det er ingen automatikk i videre økonomisk hjelp fra NAV dersom man fortsatt er syk

Arbeidsavklaringspenger (AAP)

Arbeidsevnen må være nedsatt med minst 50 prosent på søknadstidspunktet

Krav til aktivitet; f.eks. medisinsk behandling, og/eller arbeidsrettet tiltak, opptrapping av arbeidsinnsats, oppfølging fra NAV.

For de fleste vil AAP tilsvare 66% av den pensjonsgivende inntekt i kalenderåret før man ble sykemeldt (inntekt over 6G regnes ikke med i grunnlaget)

- Minsteytelse på 2 G (pr. 1.5.24 kr. 248 056,- pr. år)
- Barnetillegg kr 36,- pr. barn (5 dager) under 18 år som forsørges

Meldekort må sendes hver 14. dag for å få utbetaling - kan søke fritak

- Kan mottas i inntil 3 år, i særlige tilfeller forlenges inntil to år.

AAP forts.

Din tjenestepensjon kan gi utbetaling ved innvilget AAP, som f.eks. statens pensjonskasse og KLP, dette må søkes på eget søknadsskjema

NAV har **8-12 ukers behandlingstid på AAP-søknader** (p.t. 14 uker)

Kan søke om **betalingsutsettelse eller sletting av lån hos lånekassen ved innvilget AAP.**

Dekning av reiseutgifter i stedet for arbeidsavklaringspenger, hvis du har utfordringer med å komme deg til arbeid eller undervisning på grunn av sykdom

Tall på nedgangen for Emma

Emma har årslønn på **kr 820 000,-**

Sykepenger i 52 uker

- NAV gir **kr 744 168,- (6xG)** i refusjon til Emmas arb. giver
- Arbeidsgiver velger å kompensere (kontraktfestet) i sykepengeperioden. Emma får utbetalt **kr. 820 000,-** i året m sykepenger

Arbeidsavklaringspenger (AAP) etter 52 uker

AAP utgjør 66 % av inntektgrunnlaget (inntekt over 6G regnes ikke med i grunnlaget)

- Emma får **kr 491 150,-** i arbeidsavklaringspenger pr år

Seksjon for sosionomer,
28.10.24 ved sosionom Marthe
Fjeldsrud

Tall på nedgangen for Sverre

Sverre har årslønn på kr 460 000,-

Sykepenger i 52 uker

- NAV gir kr 460 000,- i refusjon til arbeidsgiver
- Arbeidsgiver utbetaler kr 460 000,- til Sverre i året m sykepenger

Arbeidsavklaringspenger (AAP) etter 52 uker

Utgjør 66 prosent av inntektgrunnlaget (inntekt over 6G regnes ikke med i grunnlaget)

Sverre får kr 303 600,- i Arbeidsavklaringspenger pr år

Seksjon for sosionomer, 28.10.24 ved
sosionom Marthe Fjeldsrud

Uføretrygd

Sykdom/skade må være hovedårsak

- Inntektsevne må være varig redusert med min. 50%
- 40% om du mottar AAP på søknadstidspunktet
- 30% om yrkesskade/yrkessykdom

Uføretrygden utgjør 66% av gjennomsnittsinntekten din de 3 av de 5 siste årene før du ble syk. Årlig inntekt opp til 6G tas med i beregningen. Tidligere års inntekt justeres opp til dagens verdi.

Garantert minsteytelse 2,91G/2,66G

Uføretrygden justeres i forhold til uføregraden, og reduseres dersom du har mindre enn 40 års trygdetid/medlemskap i folketrygden

Uføretrygd forts.

Du kan søke om **barnetillegg** til uføretrygden hvis du forsørger barn under 18 år.

Uføretrygd kan utløse andre rettigheter f.eks. forsikringer, tjenestepensjon, mulighet for sletting av gjeld hos lånekassen

Lang saksbehandlingstid (per tiden 6 mnd.), hvis den ikke vurderes som «kurant sak»

Kan spørre om **beregning av uføretrygd** fra NAV

Kan tjene opp til 0,4G uten at det får konsekvenser for uføretrygden din

Ung ufør

Tre vilkår:

- Du var **under 26 år** da du ble alvorlig og varig syk.
- Lege eller spesialist har **klart dokumentert** at sykdommen førte til uførhet før du fylte 26 år.
- Du søker om uføretrygd **før du fyller 36 år**, hvis du har vært mer enn 50 prosent yrkesaktiv etter fylte 26 år

Andre støtteordninger

- Lønnstilskudd- NAV
- Inkluderingsstilskudd- NAV
- Mentortilskudd-NAV

- Økonomisk sosialhjelp- behovsprøvd ytelse, NAV
- Gjeldsrådgiver NAV

- Bostøtte- lave inntekter og høye bostgifter- husbanken.no

Lønnstilskudd

Midlertidig eller varig lønnstilskudd

- Lønnstilskuddet skal bidra til å øke muligheter for å få eller være i ordinært arbeid.
- Du får ordinærlønn og ansettelse i hel- eller deltidsstilling, mens arbeidsgiveren din får et tilskudd til lønnen din
- Man skal utføre vanlige arbeidsoppgaver i virksomheten. Lønnstilskuddet skal kompensere for lavere produktivitet
 - Inkluderingsstilskudd- ekstrautgifter for tilrettelegning
 - Mentor – hjelp til å mestre jobben
- Snakk med NAV lokalt og/eller arbeidsgiver- det er arbeidsgiver som søker
- NAV skal alltid godkjenne arbeidsforholdet for å kunne gi lønnstilskudd

Inkluderings og mentortilskudd

Inkluderingsstilskudd

- Et tilskudd til arbeidsgiveren din når du trenger å tilrettelegge arbeids- eller tiltaksplanen.
- Det er arbeidsgiveren din som søker om tilskuddet.

Mentortilskudd

- Er en ordning hvor en medarbeider blir frikjøpt for å gi hjelp og veiledning til personer på tiltak på arbeidsplassen.
- Tilskuddet gis som regel i kombinasjon med andre ordninger, som lønnstilskudd eller arbeidstrening.
-

Generelle råd og veiledning i forhold til økonomi/gjeld

- Kontakte banken eller kredittinstitusjonen du skylder penger
- Søke om avdragsfrihet på lån i banken
- Ved inntektsnedgang, justere skattetrekket
- Gjeldsrådgiver i kommunen (kan være lang ventetid)
- Namsmannen (Namsfogden i Oslo)
- Kontoret for fri rettshjelp
- Advokatvakten (finnes kun i større byer)
- Jusstudenters hjelpetiltak

Du har også rett til råd og veiledning i kommunen dersom du har økonomiske vanskeligheter. Dette er regulert i lov om sosialtjenester i NAV § 17 og gjeldsordningsloven § 1-5.

Problemer med forflytning

- oversikt over ulike ordninger

Transport til lege og behandling (Helseforetakenes senter for Pasientreiser, www.pasientreiser.no)

Reisetilskudd til og fra jobb (sykemelder fyller ut på sykemeldingen– NAV, www.nav.no)

TT-kort til fritidsreiser (kommune, se din egen kommune)

Parkeringstillatelse for forflytningshemmede – sjåfør/passasjer (kommune, se din egen kommune)

Grunnstønad til transport (www.nav.no)

Ekstrautgifter må tilsvare sats 1, kr 752,- per mnd.

Pasientreiser

Du kan få dekke reise hvis:

- Du har reist til behandling som dekkes av det offentlige
- Reisen er lengre en ti kilometer hver vei.
 - Kortere hvis behandler dokumenterer at det var nødvendig med bruk av privat bil eller drosje pga. helsemessige årsaker
- Reisen går over flere takstsoner for offentlig transport
- Du må dokumentere dine utgifter og behov (pasientreiser innhenter oppmøtebekreftelse hvis du samtykker til dette)

Pasientreiser

- Pasient som har rett til å få dekke reiseutgifter
 - rett på kostgodtgjørelse (kr. 264, per døgn) ved fravær fra hjemmet mer enn 12 timer
 - Rett på dekning av nødvendig overnatting under reisen med inntil kr. 683,- per døgn (utgifter til privat overnatting dekkes ikke)
 - Reiser kortere enn 300 km hver vei dekkes reiseutgifter med kr 3,00 per kilometer
 - Reiser lengre enn 300 km hver vei dekkes reiseutgifter med taksten for den billigste reisemåten med rutegående transport.
 - Egenandel er kr. 171,- hver vei

Pasientreiser (ledsager)

- Hvis medisinske grunner- får ledsager dekket sine reiseutgifter
 - Reise dekkes på rimeligste måte
 - Oppholdsutgifter dekkes kun når det er nødvendig for overnatting før retur til sitt hjemsted
 - Overnatting, kostgodtgjørelse og eventuell erstatning for tapt arbeidsfortjeneste dekkes etter fastsatte takster
 - Pasientreiser tlf 05515 bør kontaktes før reisen finner sted

Pasientreiser (pårørende)

- Ambulansefly/bil- dekkes ikke returreisen for pårørende

Hovedregel- dekkes verken reise- eller oppholdsutgifter for pårørende

Unntak

- Dokumentasjon fra behandler på at pasienten må ha følge på reisen av helsemessige årsaker
- Barn under 14 år som reiser for å besøke en foresatt med livstruende sykdom
- Kurs eller opplæring i regi av en helseinstitusjon

Pasienter bes kontaktes på forhånd for å se om du kommer inn under bestemmelsene og hvilke utgifter du vil få dekket.

Eksempler på andre støtte/hjelpeordninger

- Tannbehandling
- Fysioterapi
- Hårvekst-
elektrolyse/voksbehandling
- Bistand fra kommune
 - Praktisk bistand
 - Hjemmesykepleie
 - Rask psykisk helsehjelp
 - Psykiatrisk sykepleie
 - Endringer i boligen-
Ergoterapeut
- Trygghetsalarm
- Utlån av hjelpemidler
- Avlastning/støttekontakt
- Forsikringer
- Skatt- endre skattekort
- Legat
 - Legathåndboken.no
 - Legatsiden.no
 - Lovisenberg rehabilitering
(tidligere LHL)

Tannbehandling

Rett til dekning av tannbehandling gjelder livet ut for hjerte og lunge transplanterte- grunnet immundempende medisiner

- Lov om folketrygd § 5-6 – dekket all nødvendig infeksjonsforebyggende behandling.

Tannlegen vurderer hva som er nødvendig infeksjonsforebyggende behandling

Utgiftene dekkes etter offentlige takster

- Det kan være at du må betale mellomlegg dersom tannlegen din har takster som ligger over de offentlige.
- Før du starter behandlingen be om prisoverslag der de offentlige takstene er spesifisert.
- Før behandling må du forsikre deg om tannlegen din har direkte oppgjør med HELFO, hvis ikke må du betale regningen din selv og søke refusjon hos HELFO

Personer som bor på institusjon eller hjemmeboende med hjemmesykepleie utover 3 måneder har rett på gratis tannbehandling av den offentlige tannhelsetjenesten.

Bidrag til spesielle formål

- Søke om refusjon til HELFO for påløpte utgifter til helsetjenester som ikke blir dekt gjennom andre ordninger.
- Det kan gis bidrag til dekning av 90% av utgifter over kr. 2151,-
- Rundskriv til folketrygden §5-22
- [Helfo sine bidragsordninger - Helsenorge](#)

Stønader til pårørende som hjelper til med stell og pleie

- **Hjelpestønad fra NAV** (www.nav.no)
- **Omsorgslønn/omsorgstønad** (kommune, se egen kommune)
- **Pensjonspoeng for ulønnet omsorgsarbeid** (NAV, www.nav.no)
- **Pleiepenger i livets slutfase** (NAV, www.nav.no)
- **Velferdspermisjon** - inntil 10 dager fra arbeidsgiver

Til deg som er pårørende

Pårørende er gitt rettigheter og oppgaver i lovverket.

- At du som pårørende har kunnskap om dine rettigheter, er til hjelp både for deg og den som er syk.
- Lovverket gir, når nærmere bestemte vilkår er oppfylt, nærmeste pårørende informasjonsnett, medvirkningsrett, uttalerett, beslutningsrett og klagerett

[Pårørendeveileder – Helsedirektoratet](#)

[Pårørendesenteret - for pårørende i hele landet \(parorendesenteret.no\)](http://parorendesenteret.no)

Sykemelding av pårørende

- Må selv være syk og ha egen diagnose.
- OBS: Vær oppmerksom på hvilken diagnosekode fastlegen bruker

Barn som pårørende

Hovedsakelig barn under 18 år- barn i utvidet forstand- biologiske barn, bonusbarn, barnebarn, søsken etc

Kan komme på sykehuset på besøk- avtal med sykepleier/lege på forhånd

- Dette for at vi kan sette av tid og ha ekstra personell på vakt slik at vi kan ta i mot barnet/ungdommen på en trygg og god måte.
- Barn kan få egne samtaler med helsepersonell med eller uten foreldre- snakk med sykepleier/lege

Helsepersonell kan planlegge og gjennomføre tiltak i samarbeid med foreldrene, samt vurdere hvilke tiltak som er nødvendig for å ivareta barn som pårørende.

Barn som pårørende forts.

Aktuelle tiltak kan være å:

- gjennomføre en eller flere samtaler med barna, med eller uten foreldrene tilstede
- bidra til å informere skole/ barnehage
- utarbeide en «plan for familien» sammen med barn og unge
- samarbeide med andre tjenester, som helsesøster, kontaktlærer mv.

Dersom helsepersonell har grunn til å tro at barn blir mishandlet i hjemmet eller at det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, har helsepersonell plikt til å sende melding til barnevernet. Det samme gjelder når et barn har vedvarende og alvorlige atferdsvansker.

Hvordan støtte barn og ungdom som pårørende?

Sørg for forutsigbarhet og trygghet ved å fortelle barnet hva som skjer, tilpasset barnets alder

- Oppretthold hverdagsrutinene så langt det lar seg gjøre
- Vær tilgjengelig, åpen og inkluderende, la barnet ta del i fellesskapet
- Prøv å sette deg inn i hvordan barnet forstår situasjonen
- Ikke press barnet til å snakke
- Lag en arena og et klima der barnet kjenner at det kan snakke og stille spørsmål
- Prioriter tid med barnet og gjør ting sammen med barnet
- Vis at det er greit at søsken reagerer forskjellig på det som skjer
- Legg til rette for positive opplevelser med jevnaldrende
- Innhent støtte fra andre voksne personer ved behov
- Vurdere om det er andre voksne rundt barna bør få informasjon
 - Som barnehage/skole- finnes f. eks brosjyrer «se meg lærer»
 - Kontakt med helsestasjon, skolehelsetjeneste, familiesentre, familievernkontor eller andre hjelpeinstanser

Noen nettadresser for barn som pårørende

- [Barn og unge i familien? - Oslo universitetssykehus \(oslo-universitetssykehus.no\)](https://oslo-universitetssykehus.no)
 - OUS- tilbyr en app som heter Meg også
- [Forsiden - Voksne for Barn \(vfb.no\)](https://vfb.no)
- [Barn med psykisk sykdom i familien - Helsenorge](https://helsenorge.no)
- [Hvem får ansvaret for barnet mitt hvis jeg dør? - regjeringen.no](https://regjeringen.no)
- [BarnsBeste - Sørlandet sykehus \(sshf.no\)](https://sshf.no)
- [Snakkemedbarn.no](https://snakkemedbarn.no)
- [SNAKKETØYET \(snakketoyet.no\)](https://snakketoyet.no)
- [Sorg og sorgstøtte - Oslo universitetssykehus \(oslo-universitetssykehus.no\)](https://oslo-universitetssykehus.no)

Tips til nettsteder

- Helfo/veiledningstelefon 23327000 spørsmål om for eksempel dekning av helseutgifter, frikortordningen, egenandeler og tannbehandling. Fastlegeordningen, europeiske helsetrygdekort og brudd på behandlingsfrister i helsevesenet. [Helfo - for helseaktører](#)
- NAV tlf 55553333 [Forside privatperson - nav.no](#) få svar på blant annet livsoppholdssatser under sykdom, tilrettelegning i arbeidslivet, grunn- og hjelpestønad
- Pasientreiser tlf 05 515, her kan du bestille reise og få svar på spørsmål og reise, kost og overnatting- [Pasientreiser - Helsenorge](#)
- Kommunen/bydel du bor i- kan få svar på blant annet om hjelpeordninger i hjemmet, hjemmehjelp, hjemmesykepleie, bostøtte og transportordninger

Flere tips til nettsteder

- Arbeidstilsynet 73199700 tastevalg 1, kan spørre om arbeidsgivers tilrettelegningsplikt i forbindelse med sykdom, oppsigelse, permisjon.
- Skatteetaten 800 80 000, her kan du få informasjon om skatteregler og bestille eller endre skattekort
- Pasient og bruker ombudet [Pasient- og brukerombudet \(pasientogbrukerombudet.no\)](https://pasientogbrukerombudet.no)
- [Pårørendesenteret - for pårørende i hele landet \(parorendesenteret.no\)](https://parorendesenteret.no)
- Norsk pasientskadeerstatning- [NPE – Forsiden](#)
- [Helsetilsynet fører tilsyn med barnevern, sosial- og helsetjenestene | Helsetilsynet](#)
- [Helsedirektoratet](#)
- [Statsforvalteren.no](https://statsforvalteren.no)- for eksempel informasjon om fremtidsfullmakt
- [Helsenorge – din helse på nett – Helsenorge](#)

Takk for oppmerksomheten

Ta gjerne kontakt for generell råd og veiledning

- Tlf 47602243/23070855 eller mail martfj@ous-hf.no

Hvis du trenger hjelp til noe konkret eller at vi skal bistå deg trenger vi en henvisning fra lege/sykepleier

Sjekk ut episoden- [Få orden en podcast fra spesialisthelsetjenesten \(syktfrisk.no\)](https://syktfrisk.no)